

XUCLAR, antigament també *suclar*, mots germans de l'it. *succhiare* id., i sens dubte estretament parents del ll. *sŭGĒRE*, *sŭCRUS* id., i del fr. *sucer*, oc. *suçar* i it. *succhiare* id., que suposen un ll. vg. **SŪCTIARE*, derivat del mot clàssic; és probable que aquell mot italià i el nostre vinguin també d'un altre mot **SŪCTŪLARE* derivat d'aquell pel ll. vulgar. □ 1.ª doc.: S. XIII (RMa.).

RMa. en el nostre Vocabulista aràbic, després de donar una equivalència llatina del verb àrab *dabaṭ*, hi posa a la p. 132 la traducció «tenere», en llatí, i a la p. 611 la glossa catalana *xuclar*; *dabaṭ* no vol dir 'xuclar' però té moltes accs., que en part s'acosten bastant a les de 'xuclar': «tenir avec force qch.», «s'emparer de qqch. avec force», «être tenace», «confisquer», «saisir», «captiver», «éplucher», «s'abstenir de», «rechercher les défauts avec malice» (Dozy, *Suppl.* II, 1b-2a; Belot); com que la glossa catalana la introdueix amb la partícula llatina «vel», es comprèn que la dóna com a aclariment del matis en què s'ha de prendre el verb llatí *tenere* emprat per traduir *dabaṭ*.

A l'E. Mj. el nostre mot apareix encara més sovint en la variant *suclar*, que coincideix perfectament amb l'it. *succhiare*: «Los philosophs de Athenes --- la philosophia --- la pintaven en los locs de les justícies, axí com a regina seent en cadira, e als seus peus estaven dos antics, los quals tenien la un genoll ficat en terra, e *suclaven-li* les mameles, cascun la sua, e ella estenia los seus braços sobre ells: per la qual era entès que --- tota justícia és --- nodrida ab let de philosophia» mj. S. XIV, trad. del *Boeci De Philosophia*, p. 21.7.

«Per talent de menjar dàtils, *sucla* al pinyol», Jahu-da, c. 1310-20, *Dits e Par. de Savis*, § 65; «si vols donar porcells --- en ast ---, l'escaldats ab aygua bulida ---; e si lo donats per ast, *sucl* hom o trau-ne so de dins», *L. de St. Sovi* (S. XIV), *NCl.* cxv, 84, § 41; el verb en pres., *sucla*, rimant amb *sucla*, segurament el nom de peix, i l'altra forma verbal *sucl* rimant amb *manucl* (de *manuclar*), en el *Torc. d'Aversó* (220, 724). «[M]amella à *suclada* de alguna bestiola», en la Cirurgia del català Tederic (S. XIII, trad. del llatí potser a princ. del S. XIV, *BDC* XIX, 243). I veg. encara, entre els derivats, *sucler* i *sucla* en textos dels Ss. XIV-XV.

De tota manera el modern *xuclar* apareix també, no sols en la glossa de RMa., sinó en altres textos medievals, des de fi del S. XIV, data de la trad. del *De Civitate Dei* de St. Agustí, que diu *xuclar lo verí* (*BABL* IX, 214); i, pels mateixos anys, en Turmeda: «Un palau molt alt, murat, / --- / d'un gran vall és vallejat, / --- / mijoles e estorions / sobre l'aiga gint saltaven; / anguilles qui, jus lo fons, / barbs hi viu, qui pasturaven; / lampreses qui encaçaven / savogues, per a *xuclar* / ---» (*Divis. Mall.*, *NCl.*, 104). I és la forma que apareix en la tradició lexicogràfica, des de Busa-N.: «*xuclar*: sugere; *xuclar* traent humor: sugere, exsugere» (ed. 1507 i, llevant alguna errada tip. menor, ed. 1562); després, des de Lacav., *Belv.* etc.

Des de la Renaix., en els principals escr. de pertot: «Càrrega y naus les ones engoliren: / --- / de mil guerres sols lo més noy roman / --- / Mida l'abisme bras-

sejant, y destre / ne surt muntat a un tros del arbre mestre / --- / y al terbolí's rebat --- / ---; pertot arreu / l'escometen recorts del cataclisme: / a cada pas lo *xucla* un nou abisme: / qui l'en traurà, en nit fosca? Sols un Déu», *Atl.* Introd., 11e; «Temporal / --- / Ronca la cova rodona, / fingint a cada cop d'ona / bramuls de monstre furiós; / i *xucla* l'aigua i la llança; / --- / nostra ribera escarpada, / obra de Déu que, inspirada, / va esculpint la Tempestat», Costa (*IdOr* X, 120, v. 18).

Tombant el segle: «Una d'elles va parlar: —Estima'm, jove humil ---; i en els meus llavis *xuclaràs* un elixir diví que redreçarà la teva ànima ---: seràs com un déu, que no es doblega davant de ningú ---», Coromines (*Pres. Imag.* XXI, *Les Fúries de l'Instint*, O. C., 881b); «--- / acampat entre llors i roses, / de *xuclar* la mel de les coses / ja me'n sentia alliberat», id. (*Elegia de València*); «aqueixos llavis tan viciosos, / que *xuclen* l'ànima al besat», id. (*Termes de Meleagros*, O. C., 1328b). «Que viu frisant, *xuclada* per la febre» en poesia d'Anicet de Pagès (Lab. 1888). «--- Uns --- *xuclant* son puro, aquests matxucant els guants ---», Pons Mass. (*Auca d. l. Pepa* XVII, 304.2). Com ja es veu, és freqüent, en literatura moderna, que prengui matisos afectius entorn de la idea 'consumir, treure el suc abusivament'; encara més: «aquells / que públics empleus tindran, / ningun sou no *xuclaran* / a la pàtria que serveixin / ---», Abdon Tarrades (*Rei Micomicó*, Barcino, p. 188).

Pertot resta, però, essencialment sinònim del ll. *sugere*. En alguns llocs, especialment a Mallorca, té encara un poc més d'extensió, i reemplaça el ll. *sorbere*, representat en el Continent per *xarrupar*: «*Xuclar*: atreure alg. c. líquida ab lo alè: *sorber*; amb el nas: *sorberse los mocos*; beure molt; prènder tabac de pols; *xucl*: glop, sorbo», *DFgra*; «anar de *xucl*: beure massa suc alcohòlic (Pollença)» (*AlcM*). És clar que allà també se li donen accs. iguals a les de pertot: «qui a ella li agradava de bon de veres, y no convé dir que l'estimàs, perque les papellones només saben *xuclar* de flor en flor, era En Lluís ---»; «l'avenç negrós i sinistre que --- ens *xucla* per a esvanir-nos», JnRos-selló (*Manyoc*, 217; *Ruralisme*, 42.7f.).

Altrament, és cosa de totes les Illes: a Menorca *FebrCard.* afegeix al *Belv.* derivats i cpts. (*xucladits*, *xuclamel*) i accs. (*libar*, *sucer les fleurs*); eiv. «*xuclà*: chupar; *xucladò*: bollo largo» (*PzCabr.*).

D'ús general en el domini cat.: a Terra Ferma, l'àrea del mot arriba encara fins al cim dels Alts Pirineus: *čukklá* (un líquid) Tor de V. Ferrera (1932); si en el P. Val. i el ross. ha reulat davant mots concurrents i semblants, no ha estat sense deixar proves clares de la seva presència, barrejant-se amb aquests: en la forma valenciana (*xuclar*); i al Ross., confontent o capgirant els significats de tots (*xucar* 'xuclar' i *xuclar* 'sucar'). Mot general i robust, doncs, en tots els dominis i èpoques de la llengua des del primer segle literari, i documentat pertot, malgrat de tractar-se d'un terme poc freqüent en literatura.

Que se'l pugui separar del mot que en italià signi-